

ضرورت بازگشت به سیره اخلاقی معصومین (ع) و نقد تندروی‌های کلامی در تریبون‌های مذهبی

ستایشگری اهل بیت علیهم‌السلام با زبان تهدید و بداخلاقی سازگار نیست

ماست. اگر کسی به ما احترام نگذاشت، ما نباید با بی احترامی پاسخ دهیم.

■ تمایز میان حق و باطل در غبار شایعات

استاد جبلی با یادآوری کلام امیرالمؤمنین (ع) درباره فاصله حق و باطل بیان می‌کند: حضرت علی (ع) می‌فرمایند میان حق و باطل چهار انگشت فاصله است؛ یعنی آنچه می‌بینی حق است و آنچه می‌شنوی می‌تواند باطل باشد. ما نباید هر شنیده‌ای را باور کنیم و از آن بدتر، نباید هر دیده‌ای را جار بزنیم. این رفتارها در هیچ کجای دین ما جایگاهی ندارد. تجسس‌ها و قضاوت‌های بیجا، ریشه اخلاق را در جامعه مداحی می‌خشکاند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود به فلسفه قیام عاشورا پرداخته و عنوان می‌کند: اصل قیام امام حسین (ع) برای امر به معروف و نهی از منکر بود. سیدالشهدا (ع) حتی در بحبوحه جنگ وزیر باران تیر و نیزه، نماز جماعت را به پا کرد تا به ما درس بندگی و پابندی به شریعت بدهد. وظیفه ما در این ایام، حفظ وحدت و جلوگیری از تفرقه است. اینکه کسی را به خاطر گرایش سیاسی اش تکفیر کنیم یا به او تهمت بزنیم، با روح نهضت حسینی سازگار نیست. امروز آقای پزشکیان رئیس‌جمهور قانونی این مملکت است و تازمانی که در این جایگاه قرار دارد، احترام به ایشان احترام بر رأی ملت و ساختار نظام است.

■ وحدت ملی و پرهیز از تفرقه در سایه خیمه حسینی

این مداح پیشکسوت با توصیه‌ای به مداحان جوان می‌گوید: امروز روزی است که باید در کنار هم باشیم. تفرقه‌افکنی و دسته‌بندی مردم به چپ و راست، فقط به سود دشمنان است. اگر نقدی هست، باید از مجاری قانونی و با ادبیات محترمانه بیان شود. مجلس شورای اسلامی و سایر نهادهای نظارتی طبق قانون وظیفه بررسی کفایت مسئولان را دارند و این در صلاحیت یک مداح نیست که از زوی منبر حکم صادر کند. ما وظیفه داریم در شب‌های محرم، شور حسینی را با شعور سیاسی گره بزنیم و اجازه ندهیم بی‌مجتبی‌ها و رفتارهای خودسرانه، چهره نوزانی عزاداری‌های ما را مخدوش کند.

استاد جبلی در پایان با تأکید بر لزوم صبوری و بصیرت تصریح می‌کند: باید اجازه دهیم مسئولان کارشان را پیش ببرند و در عین حال مطالبه‌گر باشیم. نباید با توهین و جسارت، راه اصلاح را ببندیم. امیدوارم این محرم، مجالی برای بازگشت به اخلاق نبوی و منش علوی باشد و همه ما یاد بگیریم تریبون مقدس مداحی اهل بیت (ع)، امانتی است که باید صرف هدایت مردم و نشر معارف شود، نه ابزاری برای تخریب و تهدید.

هستم و با تمام وجود مشکلات جامعه را لمس می‌کنم. من هم مثل بقیه مردم همان مرغ و برنجی را می‌خرم که گران شده است. فرزند دانشجو و دانش آموخته بیکار دارم و دردهای معیشتی مردم را می‌بینم. ما هم شاید به بسیاری از گفتارهای مسئولان نقد داشته باشیم، اما آیا راهش این است که بالای منبر برویم و توهین کنیم؟ خیر، این کار نه شرعی است و نه اخلاقی.

وی در ادامه به ضرورت آموزش اخلاق حرفه‌ای اشاره کرده و می‌گوید: کسی که می‌خواهد کارت مداحی دریافت کند یا در جامعه مداحان جایگاهی داشته باشد، حتماً باید دوره‌های اخلاق حرفه‌ای را بگذراند. در این دوره‌ها باید یاد بگیریم در چارچوب مقررات دین و سیره اهل بیت (ع) حرکت کنیم. سیره پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) بهترین الگو برای ماست. روایت است که شخصی بر سر پیامبر (ص) خاکستر می‌ریخت و به ایشان جسارت می‌کرد، اما وقتی آن فرد بیمار شد، پیامبر (ص) به عیادتش رفت. این یک فلسفه بزرگ و درس اخلاق برای همه

پیام‌های صادر شده اظهار می‌کند: در زمینه مسائل مربوط به توافق نامه، باید با دقت و تأمل سخن گفت. وقتی رهبری معظم یا مراجع عالی قدر نکته‌ای را می‌فرمایند، باید عین همان را منتقل کرد نه اینکه آن را تحریف کنیم. اگر رئیس‌جمهور درخواستی داشته و با موافقت سطوح عالی نظام همراه شده، وظیفه ما مطالبه‌گری در چارچوب ادب است. همان‌طور که در پیام‌ها هم تأکید شده، ما باید ملت مطالبه‌گری باشیم و بایستیم تا نتیجه‌نهایی کار مشخص شود. نباید با قضاوت‌های عجولانه و توهین آمیز، فضای جامعه را ملتهب کنیم.

■ تیغ دولبه تریبون و مسئولیت سنگین مداح

عضوهیئت امنای خانه مداحان شیرانات با تأکید بر اینکه تریبون نباید ابزار تخلیه هیجانات شخصی شود، خاطر نشان می‌کند: به هیچ عنوان این جایگاه را قبول ندارم که مداح چون میکروفن در دست دارد، مجاز به گفتن هر حرفی باشد. بنده خودم فرزند شهید

جای دیگری آمده‌خداوند به انسان دوگوش داد و یک دهان، یعنی دوبرابر آنچه می‌گویی، بشنوی و نستجیده سخن نگوی.

■ ضرورت صیانت از جایگاه حقوقی ارکان نظام

این پیرغلام اهل بیت (ع) با اشاره به لزوم احترام به قانون اساسی بیان می‌کند: قانون اساسی ما برای رئیس‌جمهور و وزرا مصونیت قائل شده است. این‌ها خدمتگزاران نظام هستند و حتی اگر نقدی به عملکردشان وارد باشد، قانون اجازه نمی‌دهد هر حرفی یا توهینی علیه آن‌ها مطرح شود. اگر کسی به دومین مقام رسمی کشور توهین کند، باید بداند این رفتار قابلیت پیگرد قضایی دارد.

مانمی‌توانیم به بهانه نقد سیاسی، اخلاق را ذبح کنیم. حتی در مورد مسئولان سابق هم قانون اجازه حمله و توهین بی‌محایا را نمی‌دهد، چه برسد به رئیس‌جمهوری که اکنون سکان اجرایی کشور را در دست دارد. استاد جبلی درباره حواشی اخیر در مورد تفاهم‌نامه بین المللی

مریم احمدی شیروان | تریبون مذهبی و منبر روضه، در تاریخ تشیع همواره کانون بیداری، اخلاق و پیوند میان امت و امامت بوده است؛ جایگاهی که هر کلام بر فراز آن، نه تنها بر باورهای دینی که بر قوام اخلاقی جامعه اثر می‌گذارد، با این حال، انتشار ویذئویی از تهدید صریح رئیس‌جمهور روی منبر، نشان از انحرافی نگران‌کننده دارد؛ جایی که جایگاه تبیین فضائل اخلاقی و معارف الهی به تریبونی برای تسویه حساب‌های سیاسی و فراتر از آن، تهدید به قتل منتخب ملت تبدیل شده است. این اتفاق در حالی رخ می‌دهد که کشور در آستانه تحولات مهم بین‌المللی و تفاهم‌نامه‌های راهبردی قرار دارد و بیش از هر زمان دیگری به وحدت کلمه نیاز است. برای واکاوی این بداخلاقی‌ها و بررسی نسبت میان سیاست و دیانت بر فراز منبر، به سراغ یکی از پیرغلامان و پیشکسوتان این عرصه رفتیم. کسی که سال‌ها در محافل مذهبی چراغ روضه را روشن نگه داشته و معتقد است مداح‌پیش از آنکه صدایی خوش داشته باشد، باید صاحب خلقی حسینی باشد. در ادامه، گفت‌وگوی ما را با حاج حمید جبلی، عضوهیئت امنای خانه مداحان شیرانات می‌خوانید.

■ منبر جایگاه معارف است نه جولانگاه بددهنی

استاد جبلی در ابتدای این گفت‌وگو با انتقاد از رویه برخی مداحان نوظهور می‌گوید: متأسفانه برخی افراد از همان ابتدا با بددهنی و ادبیات تند، پله‌های شهرت را طی کردند، چون در زمان

مناسب کسی جلو آن‌ها را نگرفت. وقتی کسی به خود اجازه می‌دهد هر راهبردی را از روی منبر صادر کند و هر سخن ناروایی را بر زبان بیاورد، در واقع به جایگاه مقدس روضه جفا کرده است. ما در کشوری زندگی می‌کنیم که ساختار قانونی مشخصی دارد. وجود رهبری واحد، ریاست جمهوری، مجلس و شورای نگهبان نشان‌دهنده یک نظم حکومتی است. اگر قرار باشد هر کسی روی منبر برود و برای خوشایند گروهی خاص، حرف‌های ساختارشکنانه بزند، دیگر سنگ‌روی سنگ بند نمی‌شود. وی در ادامه به تبیین وظیفه اصلی مداح اهل بیت (ع) پرداخته و خاطر نشان می‌کند: ما باید چارچوب و مقررات را بشناسیم. من به عنوان یک روضه‌خوان و مداح، شاید لازم باشد به امور سیاسی ورود کنم، اما سیاست‌بازی و توهین جایش روی منبر نیست. منبر جایگاه بیان معارف اهل بیت (ع) و تبیین خصوصیات اخلاقی ائمه اطهار (ع) است. خارج از این مسیر، هر چه گفته شود بر مبنای هوای نفس است نه رضای خدا. چقدر خوب است که انسان مصداق این شعر حکیمانه نظامی گنجوی باشد که می‌فرماید: کم‌گویی و گزیده‌گویی چون در / تا ز اندک تو جهان شود پر. یا در

گزارش

مروری بر سیره حضرت علی اکبر (ع) به عنوان الگوی جوان مؤمن در لحظه تصمیم‌های سرنوشت‌ساز

وقتی یقین راه را روشن می‌کند

جوانی با معیارهای روشن حق و باطل آشنا کرد.

در حدیثی از امیرالمؤمنین (ع) آمده است: «قِیمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ»؛ ارزش هر انسان به چیزی است که می‌فهمد و به آن آگاهی دارد. این سخن نشان می‌دهد عمق معرفت، پایه ارزش و استواری انسان است. هرچه شناخت انسان از حقیقت عمیق‌تر باشد، رفتار و تصمیم‌های او نیز استوارتر و آگاهانه‌تر خواهد بود. از سوی دیگر، یقین در فرهنگ دینی مرحله‌ای بالاتر از ایمان عادی است و به نوعی آرامش و اطمینان قلبی می‌انجامد که انسان را در برابر تردیدها مقاوم می‌کند. امام علی (ع) در سخنی دیگر می‌فرماید: «لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَمَعًا إِلَّا إِيْمَانًا حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ»؛ انسان طعم ایمان را نمی‌چشد مگر آنکه به مرحله‌ای برسد که به حکمت الهی اعتماد داشته باشد. چنین اعتمادی سبب می‌شود انسان در لحظه‌های خطر و اضطراب دچار تزلزل نشود و تصمیم‌های خود را بر پایه ترس یا هیجان بنا نکند. در زندگی حضرت علی اکبر (ع) نیز می‌توان همین آرامش ناشی از یقین را مشاهده کرد؛ یقینی که او را در یکی از دشوارترین صحنه‌های تاریخ، یعنی میدان کربلا، به انتخابی آگاهانه و استوار رساند.

■ تصمیم درست در لحظه‌های بحرانی تاریخ

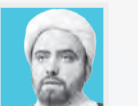
بحران‌ها معمولاً با آشفتگی، ابهام و نوعی غبار فکری و اجتماعی همراه‌اند. در چنین شرایطی بسیاری از انسان‌ها نمی‌توانند حقیقت را به روشنی تشخیص دهند و همین مسئله سبب می‌شود در تصمیم‌گیری‌های خود دچار تردید یا خطا شوند. تاریخ نشان می‌دهد در بسیاری از مقاطع حساس، مشکل اصلی جوامع نه کمبود اطلاعات، بلکه ضعف در قدرت تحلیل و تشخیص بوده است.

در ادبیات دینی، این مسئله با مفهوم «بصیرت» توضیح داده می‌شود. بصیرت به معنای دیدن حقیقت فراتر از ظاهر حوادث و تحلیل درست شرایط است. بر قدسیر تنها به آنچه در ظاهر رخ می‌دهد اکتفا نمی‌کند، بلکه می‌کوشد ریشه‌ها، انگیزه‌ها و پیامدهای رویدادها را نیز درک کند. به همین دلیل است که بصیرت در متون دینی یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های انسان مؤمن و آگاه دانسته شده است.

امام علی (ع) در نهج‌البلاغه می‌فرماید: «إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ، وَنَظَرَ فَأَبْصَرَ»؛ انسان بصیر کسی است که می‌شنود و می‌اندیشد و می‌نگرد و حقیقت را می‌بیند. چنین انسانی در فضای شایعه، تبلیغات و ترس گرفتار نمی‌شود و تلاش می‌کند با تأمل و آگاهی، راه درست را انتخاب کند. در کربلا نیز وضعیت جامعه اسلامی تا حد زیادی چنین بود. بسیاری از مردم کوفه حقیقت را می‌دانستند، اما فضای ترس، فشار سیاسی و

ریحانه عامل نیک | در لحظه‌های بحران، آنچه بیش از هر چیز سرنوشت انسان و جامعه را تعیین می‌کند «قدرت تشخیص» و «بصیرت» است؛ توانایی دیدن حقیقت در میان غبار حوادث. تاریخ اسلام نشان می‌دهد بسیاری از لغزش‌ها نه از ناآگاهی مطلق، بلکه به خاطر ناتوانی در تشخیص درست موقعیت‌ها و انتخاب راه حق در لحظه‌های حساس رخ داده است. از همین رو، در فرهنگ دینی همواره بر ضرورت بصیرت، شناخت زمانه و پیروی از الگوهای الهی تأکید شده است. حادثه عاشورا یکی از برجسته‌ترین صحنه‌های تاریخ برای فهم این حقیقت است.

در آن روزگار، فضای جامعه آکنده از تردید، تبلیغات و فشارهای سیاسی بود؛ فضایی که بسیاری را دچار سردرگمی کرد. اما در همین شرایط، شخصیت‌هایی مانند حضرت علی اکبر (ع) با تکیه بر ایمان و بصیرت توانستند حقیقت را تشخیص دهند و در کنار امام خود بایستند. در روزگار ما نیز جوامع انسانی گاه با شرایطی روبرو می‌شوند که تشخیص حق از باطل دشوار می‌شود. در چنین موقعیت‌هایی، بازگشت به سیره و آموزه‌های اهل بیت (ع) می‌تواند راهنمایی مطمئن برای حفظ مسیر درست باشد.

یکی از مهم‌ترین پیام‌های این سیره نیز تأکید بر حفظ همبستگی و وحدت در جامعه است؛ زیرا تفرقه و چنددستگی، همواره زمینه‌ساز آسیب‌ها و بحران‌های بزرگ‌تر بوده است. در همین زمینه، حجت‌الاسلام مسعود یوسفی، مدرس و کارشناس دینی در گفت‌وگویی با تأکید بر الگوگیری از سیره ائمه (ع) به ویژه در حادثه عاشورا، به اهمیت بصیرت در تصمیم‌های تاریخی اشاره می‌کند. او معتقد است جامعه امروز بیش از هر زمان دیگری به تشخیص درست، آگاهی دینی و حفظ وحدت نیاز دارد؛ عواملی که می‌توانند در میان پیچیدگی‌های زمانه، مسیر حق را روشن نگه دارند. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ تبلور یقین و بصیرت در حضرت علی اکبر (ع)

اگر به زندگی حضرت علی اکبر (ع) نگاه کنیم، می‌بینیم یقین او حالتی ناگهانی یا صرفاً احساسی نبود؛ بلکه محصول تربیت عمیق دینی و معرفتی بود. این یقین ریشه در سال‌ها پرورش در محیطی داشت که سرشار از آموزه‌های توحیدی و اخلاقی بود. او در دامان امام حسین (ع) رشد کرد و طبیعی است که چنین محیطی، مدرسه‌ای بزرگ برای شناخت حقیقت و درک مسئولیت انسانی باشد. حضور در کنار امامی که خود تجسم حق‌طلبی، عدالت و آزادی بود، شخصیت او را از همان سال‌های

■ پیام شخصیت حضرت علی اکبر (ع) به نسل جوان: «اقدام با آگاهی و شجاعت»

شجاعت، آرمان خواهی و حرکت در مسیر حقیقت باشد. در حدیثی از امام صادق (ع) آمده است: «عَلَيْكُمْ بِالْأَعْدَادِ فَاتَّهَمُوا أَسْرَعُ إِلَى الْخَيْرِ»؛ به جوانان توجه کنید؛ زیرا آنان سریع‌تر به سوی خیر حرکت می‌کنند. این روایت نشان می‌دهد جوانی ظرفیت ویژه‌ای برای پذیرش حقیقت و اقدام در راه آن دارد. روحیه پویایی، انگیزه و آمادگی برای تغییر از ویژگی‌هایی است که می‌تواند جوانان را به عاملان تحول‌های مثبت در جامعه تبدیل کند. پیام حضرت علی اکبر (ع) برای نسل امروز این است که در لحظه‌های سرنوشت‌ساز، مهم‌ترین سرمایه انسان شناخت حقیقت و شجاعت در انتخاب آن است. هنگامی که یقین و بصیرت در کنار هم قرار بگیرند، حتی جوانی کم‌سال نیز می‌تواند در دشوارترین شرایط، راه درست را انتخاب و نقشی اثرگذار در مسیر تاریخ و جامعه خود ایفا کند.

شخصیت حضرت علی اکبر (ع) نشان می‌دهد جوانی می‌تواند زمان بلوغ معنوی و مسئولیت تاریخی باشد. گاهی تصور می‌شود نقش‌های بزرگ اجتماعی و تاریخی فقط بر عهدۀ افراد سالخورده یا صاحبان قدرت است، اما واقعه عاشورا نشان داد جوانان نیز می‌توانند در تعیین مسیر تاریخ نقش‌آفرین باشند. در حادثه کربلا، بسیاری از چهره‌های برجسته باران امام حسین (ع) جوان بودند؛ کسانی که با وجود سن کم، از نظر معرفتی و ایمانی به مرحله‌ای رسیده بودند که بتوانند در یکی از دشوارترین آزمون‌های تاریخ ایستادگی کنند. این مسئله نشان می‌دهد جوانی نه تنها مانعی برای مسئولیت‌پذیری نیست، بلکه می‌تواند فرصتی برای بروز